

- open boeddhisme • dossier

Boeddhistische Zendende Instantie

29 maart 2012

[Voor de links verwijzen wij u naar onze website: <http://openboeddhisme.nl>]

Onderzoek van • open boeddhisme • toont aan dat het bestuur van de BUN in maart 2011 overwoog de Boeddhistische Zendende Instantie (BZI) op te heffen. De redactie van • open boeddhisme • plaatst dat deel van de bestuursevaluatie uit 2011 dat ziet op de totstandkoming en voortzetting van de erkenning van de BUN als Boeddhistische Zendende Instantie (BZI) feitelijk en inhoudelijk in context.

Leeswijzer

Dit commentaar met de gegeven gerelateerde content dient als leeswijzer in een complexe kwestie. U kunt zo de belangrijkste vaststellingen en beweringen van het BUN-bestuur uit maart 2011 in hun onderlinge samenhang beoordelen. Bovendien maakt het dossier de toetsing van dit bestuursstandpunt aan objectief vast te stellen feiten en originele, onderliggende documenten mogelijk.

Citaten

In wat volgt worden opeenvolgende, gecursiveerde citaten uit de bestuursevaluatie die specifiek betrekking hebben op de totstandkoming en voortzetting van de BZI van commentaar en gerelateerde content voorzien.

'Circa drie jaar geleden is door de toenmalige voorzitter van de BUN besloten om de boeddhistische geestelijke verzorging van justieel ingeslotenen te formaliseren binnen de overheid.'

Meer dan zes jaar geleden, op 1 maart 2006, verzocht toenmalig voorzitter Jan Willem Houthoff (2003-2007), rechter en vice-president van de rechtbank Zwolle, minister Piet Hein Donner (Justitie) de BUN formeel te erkennen als Boeddhistische Zendende Instantie (BZI). Zijn bestuur ging hiertoe eigenmachtig over, en verzweeg het verzoek tegenover de leden. Op 24 november 2008 werd de erkenning van de BUN een feit.

> Reconstructie: [BUN-bestuur verzweeg cruciale feiten](#)

'De BUN is "contactorgaan inzake overheid" en heeft die erkenning wat gemakkelijker gekregen omdat de BOS al bestond.'

Het bestuur baseert deze vaststelling op zijn gesprek met Thea Bogers, hoofd Dienst Geestelijke Verzorging van de DJI, op 24 maart 2011. Bogers' observatie wordt bevestigd door uitspraken van DJI-hoofddirecteur Van der Sande.

In de *Nota erkenning BUN* schreef Van der Sande dat de representativiteit van de BUN door de DJI onnodig leek omdat het Commissariaat van de Media dit al had

gedaan in het kader van de verlening van de BOS-zendmachtiging.

Van der Sande herhaalde dit in antwoord op vragen van niet-georganiseerde boeddhist Joop Romeijn. Verder zei hij dat een eigen representativiteitstoets per ministerie niet gebruikelijk is.

De eis van representativiteit omvat volgens de erkenningsovereenkomst ook nog andere toetsingscriteria zoals bijvoorbeeld de daadkracht ten opzichte van en het effect van de BUN op de boeddhistische gemeenschap in Nederland, en haar continuïteit en stabiliteit. Deze criteria zijn door het Commissariaat van de Media als zodanig niet onderzocht.

Volgens Van der Sande worden ook aan de inrichting en werkwijze van de BZI hoge eisen gesteld. De gang van zaken rondom de samenstelling van het BZI-bestuur, de zeer late oprichting van de BZI (april 2010), en de gebleken beperkte bestuurlijke draagkracht en instabiliteit van de BUN, met de kritische kanttekeningen vooraf van de juristen Houthoff en 't Hart leveren de aanwijzing dat Justitie heeft nagelaten zich er vooraf grondig ervan te vergewissen of de BUN in staat zou zijn aan de eisen te voldoen.

- > [Van der Sande - Nota erkenning BUN](#) (5-8-2008, pdf)
- > [Van der Sande - Uw brief d.d. 23 april 2009](#) (15-07-2009, pdf)
- > Actueel: [BUN wilde BZI opheffen](#)

'Deze erkenning geschiedt voor een periode van drie jaar, vanaf de datum van ondertekening (24 nov. 2008) van de overeenkomst en eindigt van rechtswege. Na twee jaar zal de Minister van Justitie het functioneren van de BUN als zendende instantie evalueren.'

Dit betekent dat Justitie vanaf 24 november 2010 tot evaluatie had moeten overgaan. Het ministerie schoof dit zolang voor zich uit dat de tijdelijke erkenning op 24 november 2011 halsoverkop moest worden verlengd om te voorkomen dat deze van rechtswege zou eindigen. De redenen voor het uitstel zijn onduidelijk.

Feit is wel dat de BUN sinds de zomer van 2010 permanent in crisis verkeert en een bestuurlijke leegloop meemaakt. Het aantal bestuursleden daalde in 2011 tot onder het statutair vereiste minimum.

- > Actueel: [Bestuur Boeddhistische Unie duiventil](#)
- > Actueel: [BUN handelt in strijd met eigen statuten](#)

'Na drie jaar zal bij positieve uitkomst van de evaluatie de overeenkomst voor onbepaalde tijd worden voortgezet. Bovenstaande situatie vormt voor het bestuur een goede reden om kritisch naar de situatie te kijken.'

De evaluatie vindt op dit ogenblik plaats. Onderzoekscentrum Kaski toetst de BUN aan de criteria uit de samenwerkingsovereenkomst van 24 november 2008. Onderzoek van • open boeddhisme • wijst uit dat er voor de huidige rol van de BUN in de gedetineerdenzorg sinds 2007 een alternatief bestaat: de wettelijke regeling van toenmalig staatssecretaris Albayrak (Justitie). De leden van de BUN waren hiervan niet op de hoogte omdat toenmalig voorzitter Varamitra (2007-2009) het

bestaan van de regeling verzwegen.

- > Factcheck: [Bestaat hulpverlening aan gedetineerde boeddhisten pas sinds 2004?](#)
- > Reconstructie: [BUN-bestuur verzwegen cruciale feiten](#)

'Op de ALV van 30 okt. 2010 is door de vereniging een beleidsrichting ingezet waarin de BZI niet past, de BZI zou bij consistent beleid ook een achterbanproject moeten [zijn].'

Na een kritisch stuk in Elsevier van Wierd Duk raakte de BUN in het najaar van 2010 in crisissfeer. De unie moest door het ingrijpen van de fiscus en de Autoriteit Financiële Markten per 1 januari 2011 stoppen met de verkoop van de zogeheten 'boeddhistenpolis' van Zilveren Kruis Achmea.

Hierdoor viel in een keer ongeveer € 20.000 aan inkomsten weg, ofwel 80% van de BUN-begroting. Het secretariaat moest daardoor worden opgeheven.

Procesbegeleider André Kalden schreef met het bestuur een nota die de leden duidelijk moest maken dat de BUN haar ambitieniveau dringend moest aanpassen aan de beperkte financiële en organisatorische mogelijkheden.

Toenmalig voorzitter Francisca Boel (2009-2010) trad op 31-12-2010 vroegtijdig af, waarna André Kalden op 22 januari 2011 aantrad als bestuurslid.

Als voormalig procesbegeleider en enig sinds maart 2011 overgebleven bestuurslid is Kalden – die op 5 november 2011 tot voorzitter werd benoemd – bestuurlijk verantwoordelijk voor alle in de bestuursevaluatie ingenomen standpunten. Als voorzitter en voorlichter van de BUN weigert hij op vragen van • open boeddhisme • over zijn beleid te reageren.

- > [Duk: Splitszwam Boeddha](#) (24-7-2010, pdf)
- > [Duk: Boeddhazuil wankelt](#) (15-1-2011, pdf)
- > [BUN - Bestuursnota 2010](#) (pdf)
- > [BUN - Notulen ALV 30-10-2010](#) (pdf)
- > Actueel: [BUN-standaardreactie: geen reactie](#)

'De BUN kan de BZI niet aan (o.a. capaciteit)'

De bestuursnota en BUN-notulen uit oktober 2010, de bestuursevaluatie uit maart 2011 en het rapport van de werkgroep Lotus Bloem uit oktober 2011 wijzen alle in dezelfde richting: de BUN is financieel, organisatorisch en bestuurlijk niet opgewassen tegen de eisen die de overheid (lees: Justitie) aan haar stelt. Ook het enorme verloop onder de bestuursleden sinds 2009 wijst hierop.

In verschillende analyses keert één element voortdurend terug: de geringe participatiegraad van de (tegenwoordig) ongeveer 40 leden van de BUN. In *Omzien in verwondering: terugblik op vier jaar BUN* trok oud-voorzitter Jan Willem Houthoff niet alleen het gebrek aan participatie van leden maar ook het bestaansrecht van de BUN in twijfel.

Houthoff schreef deze woorden in de BUN-nieuwsbrief Herfst 2007, toen de DJI nog op zijn verzoek om erkenning van de BUN als BZI moest beslissen.

Houthoff's waarneming sluit nauw aan op het oordeel van oud-bestuurslid Joest 't Hart, die in 2003 de bestaansbasis van een speciale werkgroep Boeddhistische geestelijke verzorging die hij leidde, wegens het gebrek aan betrokkenheid van de leden 'uiterst wankel' noemde.

't Hart stelde in 2003 tevens vast dat de door de DGV gestelde eisen twijfelachtig maakten of de BUN in staat was haar verantwoordelijkheid 'ook maar enigszins' waar te maken. 'Het probleem voor de BUN blijft bij dit alles dat er, naast de geschetste mentaliteit, geen geld is en geen reëel afdwingbare zeggensmacht'.

- > Actueel: [Bestuur Boeddhistische Unie duiventil](#)
- > Actueel: [BUN handelt in strijd met eigen statuten](#)
- > [BUN: Nieuwsbrief Herfst 2007](#) (pdf)
- > [BUN - Gespreksverslagen en rapportages 2001-2003](#) (pdf)
- > Factcheck: [Bestaat hulpverlening aan gedetineerde boeddhisten pas sinds 2004?](#)

'De BUN heeft geen invloed op de BZI, op vragen vanuit het BUN bestuur komen structureel geen antwoorden. Er vindt vanuit de BZI geen (pogingen) tot samenwerking plaats.'

Op 3 april 2009, onder verantwoordelijkheid van toenmalig voorzitter Varamitra, 'delegeerde' de BUN de uitvoering van de uit de erkenning door Justitie ontstane bevoegdheden en verplichtingen aan de 'Stichting BZI'. De rechtsgeldigheid van deze overeenkomst moet worden betwijfeld, omdat de 'Stichting BZI' toen nog niet was opgericht.

Vanaf dat moment stelde de 'BZI' zich op het standpunt dat zij met de 'delegatie' volstreekte autonomie had verkregen. In een brief aan de BUN-leden van 25 mei 2011 maakte BZI-voorzitter Artho Jansen bekend het bestuur en de leden van de BUN vanaf de zomer van 2010 niet meer te hebben geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden.

- > [BUN-BZI - Delegatie-overeenkomst](#) (3-4-2009, pdf)
- > [Jansen - Aan de leden van de BUN](#) (25-5-2011, pdf)

'De Bun krijgt geen formele antwoorden op kritische vragen en buiten de BUN om zijn mensen vaak beter geïnformeerd, een BUN-lid heeft daarom al op eigen initiatief al een WOB-verzoek in gediend.'

Het verzoek op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) is door voorzitter Hans Gijsen van Stichting Inzichts Meditatie (SIM) op 17 maart 2011 ingediend. SIM deed dit nadat het BUN-bestuur niet in staat bleek de inhoudelijke vragen van SIM te beantwoorden, en BZI-voorzitter Artho Jansen dit categorisch weigerde.

De DJI willigde het verzoek van SIM ten dele in, en verstreekte een inventarislijst en een klein aantal stukken.

- > [Bogers - Beslissing Wob-verzoek van 17 maart 2011](#) (18-05-2011, pdf)
- > [DJI - Inventarislijst](#) (18-05-2011, pdf)

'Er is nooit binnen de BUN een inhoudelijke discussie geweest over wenselijkheid van de BZI.'

De leden van de BUN zijn door voorzitter Jan Willem Houthoff niet ingelicht over zijn verzoek om erkenning. Voorzitter Houthoff en bestuurslid en zijn latere opvolger al Varamitra lieten tevens na de leden te informeren over de bestaande wettelijke regeling van staatssecretaris Albayrak (Justitie) uit 2007.

BUN-notulen vanaf 2005 (in het bezit van • open boeddhisme •) tonen aan dat de ledenvergadering de voors en tegens van de erkenning als BZI nooit inhoudelijk heeft afgewogen. Daardoor ontging de leden onder meer dat het beleid van Houthoff en Varamitra over de BZI een radicale koerswijziging inhield ten opzichte van het door BUN-bestuurslid en hoogleraar Joest 't Hart tot en met voorjaar 2004 ontwikkelde beleid.

- > Actueel: [BUN verloochent boeddhistische traditie](#)
- > Reconstructie: [BUN-bestuur verzweg cruciale feiten](#)

'Er is geen overleg geweest over de samenstelling van het BZI bestuur.'

Het BZI-bestuur werd onder verantwoordelijkheid van toenmalig BUN-voorzitter Varamitra samengesteld uit personen uit zijn eigen nabije omgeving: zijn leerling Artho Jansen werd voorzitter, Jean Karel Hylkema en Gertjan Mulder bestuurslid. Geen van hen beschikt over relevante expertise op het vlak van de geestelijke zorg. Dit 'bestuur' droeg Varamitra in december 2008 voor als hoofd van de dienst BGV.

De BUN-nieuwsbrief Herfst 2008 meldt over de samenstelling van het BZI-bestuur onder meer het volgende: 'Zolang er geen definitieve kandidaat voor de technisch inhoudelijke functie is gevonden, zal deze worden ingevuld door Jean Karel Hylkema, oud-voorzitter en directeur van de BOS en verbonden aan Rigpa.'

Vanaf dat moment zou Hylkema nog drieëneenhalf jaar aanblijven: hij trad op 1 februari 2012 uit functie.

Met deze samenstelling van het BZI-bestuur schoot de BUN tekort ten opzichte van de door de DJI gestelde eis. In de nota die de erkenning als BZI moest onderbouwen merkte DJI-hoofddirecteur Peter van der Sande daarover op: 'In de BZI dienen drie disciplines op een hoog niveau aanwezig te zijn, zodanig dat hierdoor haar bestuur een natuurlijk gezag geniet binnen de al dan niet georganiseerde boeddhistische achterban en mede daardoor een adequate gesprekspartner voor potentiële werkgevers van boeddhistische raadsleden is.'

Feit is dat BUN en BZI is gedurende de hele looptijd van de erkenningsovereenkomst (november 2008 tot en met november 2011) niet in zijn geslaagd in deze 'technisch inhoudelijke' expertise te voorzien.

- > [BUN - Nieuwsbrief Herfst 2008](#) (pdf)

> [Van der Sande - Nota erkenning BUN](#) (5-8-2008, pdf)

'Het hoofd BGV (boeddhistische geestelijke verzorging) heeft als ambtenaar van het ministerie van Justie en Veiligheid nog lange tijd deze functie gecombineerd met het bestuurs lidmaatschap van de BUN en daarna met het adviseursschap van het BUN bestuur. Hij heeft zich ook uitgeven als officiële vertegenwoordiger van de BUN bij onder andere 'In Vrijheid Verbonden'.

BUN-voorzitter Richard de Jongh (2011) zag in het functioneren van hoofd Boeddhistische Geestelijke Verzorging (BGV) Varamitra (Theo Alkemade) aanleiding tot het indienen van een klacht wegens integriteitsschending bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Deze klacht gaf hoofddirecteur Hennephof (DJI) reden het Bureau Integriteit & Veiligheid (BI&V) op te dragen onderzoek in te stellen. Dit onderzoek is afgerond, maar de uitkomst ervan is nog niet bekend. Behalve De Jongh heeft het BI&V ook voormalig BUN-voorzitter Johan Niezing en huidig voorzitter André Kalden gehoord.

> Actueel: [DJI hoort oud-voorzitter BUN](#)

> Actueel: [Ambtenaar DJI stichtte boeddhistische kerk](#)

'Het hoofd BGV heeft als ambtenaar ingegrepen bij de toelatingsprocedure van Padma Osel Ling, dit terwijl de procedure nog intern binnen de BUN liep.'

Deze interventie vond plaats direct na Varamitra's aanstelling als hoofd BGV in februari 2009. Als ambtenaar mengde Varamitra zich hiermee – met medeweten van Thea Bogers, hoofd Dienst Geestelijke Verzorging bij de DJI – rechtstreeks in een religieuze kwestie die Tibetaans boeddhisten diepgaand verdeelt: de zogenaamde Dorje Shugden-controverse. Hij oefende daarmee direct invloed uit op het toelatingsbeleid van de BUN. Hij verbond dit met de toekomst van de BZI, en daarmee van zijn eigen functie als hoofd BGV.

> [Varamitra: Verzoek tot vergadering](#) (01-02-2009, pdf)

> [Van der Velde: Verering van volksgod verdeelt boeddhisten](#) (16-04-2009, pdf)

> [Boel - Besluitvorming ALV BUN](#) (08-03-2010, pdf)

'Volgens het hoofd BGV hoeft deze niet in het bezit te zijn van een universitaire diploma, hetgeen volgens hem ook voor de moslims geldt, ook twee bestuursleden van de BZI zijn hier stellig van overtuigd. Dit is onjuist en een duidelijke vorm van misleiding vanuit de BZI.'

Zover bekend genoot hoofd BGV Varamitra geen academische opleiding. Dit terwijl sinds de erkenning als BZI in 2008 alle boeddhistische geestelijke verzorgers een universitair diploma moeten overleggen. Bovendien verplichten deze geestelijke verzorgers zich een universitaire ambtsopleiding in de vorm van een Master aan de Vrije Universiteit in Amsterdam te voltooien.

Het hoofd BGV vervult een centrale rol in de huidige poging een dergelijke opleiding te realiseren. Tot nu toe is hij daarin niet geslaagd. De realisatie ervan is een ontbindende voorwaarde in de erkenningsovereenkomst tussen de BUN en het ministerie van Justitie.

- > Actueel: [VU start bachelor en master boeddhisme](#)
- > [Toekomstperspectief van Religie en Levensbeschouwing: traject Boeddhisme](#)
- > [DJI-BUN - Erkenningsovereenkomst](#) (24-11-2008, pdf)

'Bij de aanstelling van de functie hoofd BGV is door het bestuur van de BZI een eigen voorkeur bepaald en is er geen sprake geweest van een vacature, noch een profielschets, noch is er een sollicitatieprocedure bekend gemaakt. De toetsing of vergelijking van meerdere kandidaten is daarmee geheel achterwege gebleven, dit onder het mom dat er snelheid gemaakt moest worden.'

Het 'bestuur' van de 'Stichting BZI' droeg BUN-voorzitter Varamitra op 11 december 2008 voor als hoofd BGV bij de DJI. Op dat ogenblik was deze 'stichting' nog niet opgericht – dit gebeurde pas op 23 april 2010.

De 'bestuursleden' van de 'stichting' waren Artho Jansen (één van Varamitra's leerling bij Boeddhistische Centrum Haaglanden), Jean Karel Hylkema (oud-bestuurslid BUN en BOS) en Gertjan Mulder (algemeen directeur en bestuurslid BOS). De leden van de BUN wisten van het bestaan van deze vacature niet af. Zij namen daarvan pas kennis nadat Varamitra was aangesteld.

Tijdens de ledenvergadering van 15 november 2008 meldde voorzitter Varamitra: 'Daarbij komt dat we binnen het professionele vlak nu mogelijkheden krijgen voor boeddhisten om in hun onderhoud te voorzien, omdat ze aangesteld worden als ambtenaar bij justitie.' Hij liet na te vermelden dat hij zelf als eerste een ambtelijke aanstelling zou verkrijgen.

- > Actueel: [BUN-bestuur verzwegen cruciale feiten](#)
- > [BUN - Notulen ALV](#) (15-11-2008, pdf)
- > [Varamitra - Brief aan de leden](#) (8-2-2009, pdf)

Lees ook

- > [Totstandkoming BZI](#)
- > [Voortzetting BZI](#)
- > [Relatie BUN-BZI](#)
- > [Hoofd Boeddhistische Geestelijke Verzorging \(BGV\)](#)